

سپاس خداوندی را که اگر بندگان خویش را از شناخت سپاس بر عطا مایی که ارزانی داشته و نعمت‌های بی دریگی که بر مردمان تمام گردانده، باز می داشت، به عطا مای اودست می یافتندی آنکه او را بستانند و به روزی او دست می کشادند بی آنکه او را سپاس گزارند. و اگر چنین می بود از مرزهای آدمی بودن، به حدود حیوانی فرمی غلتیدند، و آن گاه چنان می شدند که خداوند در کتاب استوار خویش توصیف کرده است که آنان جرهماند چارپایان نیستند، بلکه از آنان نیز گمراه ترند. و سپاس خداوند را که خویش را به ما شناساند و سپاسگزاری از خود را به ما الهام فرمود و بر ما، درهایی از دانایی به پروردگاری خویش گشود و در بکرنگی خلوص نسبت به یگانگی خود، ما را رهنمون شد و از انکار و دولی در دینش برکنار داشت. سپاسی که با آن در میان سپاسگزاران شد نگیم و با آن از پیشگامان راه خشنودی و بخشایش وی، پیشی جوئیم.

■ صحیفه سجادیه، نیاپش نخست، ترجمه علی موسوی گرمارودی، صفحه ۴۱

معرفی پژوهشکده زن و خانواده

بازشناسی اولویت‌ها با نگاه آینده نگر

فازنه طباطبایی کتابدار

دفتر مطالعات و تحقیقات زنان» به‌عنوان مرکزی پژوهشی، توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران در سال خواهران در سال ۱۳۷۷ تأسیس گردید. در سال ۱۳۹۱ به‌دلیل گسترده شدن حجم فعالیت‌های علمی- پژوهشی وتوسعه دفتر، این دفتر از سوی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، به «مرکز تحقیقات زن و خانواده» تغییر نام یافت. در سال ۱۳۹۹ شورای اعطای مجوزها و امتیازات علمی، ارتقای مرکز تحقیقات زن و خانواده را به «پژوهشکده زن و خانواده» مصوب نمود. «پژوهشکده زن و خانواده» اولین واحد پژوهشی رسمی حوزوی است که براساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی حوزه‌های علمیه، مرجع رسمیت بخشیدن به نهاد های پژوهشی حوزوی است. این پژوهشکده با هدف تبیین دیدگاه نظام‌مند دین پیرامون مسائل زن و خانواده، تعمیق پژوهش‌ها و کارشناسی‌های دینی و پاسخگویی به نیازهای تئوریک و دفاع از مرزهای اعتقادی در این حوزه تأسیس شده است.

اهم مأموریت‌های این مرکز عبارتند از:

- تولید و بازتولید دانش و مفاهیم معطوف به اعتلای جایگاه زنان و خانواده در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی واجتماعی.

- تربیت و توانمندسازی منابع انسانی از طریق مشارکت هم‌افزا با جامعه هدف.

- پشتیبانی از مطالعات و پژوهش‌های اسلامی حوزه زن و خانواده.
- ارائه خدمات کارشناسی به جامعه هدف.
- پژوهشگران به تحقیق رسالت خود بر حفظ و تقویت توانمندی‌ها و ویژگی‌های متمایزش بویژه خاستگاه حوزوی خود تأکید می‌ورزد و بر بازشناسی مداوم اولویت‌ها با نگاه آینده‌نگر، در راستای احیای تمدن نوین اسلامی اهتمام ویژه دارد.

■ **کلان فعالیت‌های پژوهشکده زنان و خانواده خدمات پژوهشی**

به منظور دسترسی سریع و آسان محققان به منابع پژوهشی و با هدف ایجاد مرجعی کامل از منابع اطلاعاتی حوزه زنان و خانواده، با ایجاد کتابخانه تخصصی در حوزه مطالعات زن و خانواده، بانک اطلاعات علمی شامل مقالات و پایان‌نامه‌ها و کتاب‌شناسی و نیز ارائه مشاوره‌های کارشناسی، خدمات پژوهشی مناسبی را به پژوهشگران و محققان ارائه می‌دهد.

کتابخانه تخصصی: کتابخانه تخصصی قم با بیش از ۷ هزار عنوان و ۱۰ هزار نسخه و کتابخانه تخصصی تهران با ۵ هزار عنوان و ۷ هزار و ۵۰۰ نسخه کتاب تخصصی در حوزه زن و خانواده به زبان‌های فارسی، عربی و انگلیسی و بیش از ۳۰۰ پایان‌نامه و هزاران برگ از اسناد، از جامع‌ترین منابع علمی مربوط به مسائل زنان در کشور است که پژوهشگران را در ارائه پژوهش‌های پرمحتوا و روزآمد یاری می‌کند.

بانک اطلاعات علمی: بانک جامع اطلاعات علمی از سال ۱۳۸۹ در دستور کار مرکز تحقیقات زن و خانواده قرار گرفت و در سال ۱۳۹۱ به‌صورت آزمایشی در سایت مرکز راه‌اندازی شد. موسوعه ریحانه که مجموعه آیات و روایات حوزه زن و خانواده است نیز در این بانک قابل استفاده برای کاربران است. از جمله قسمت‌های تدوین شده این بانک، اصول فقه زن و خانواده شامل کلیه اصول فقهی مرتبط با موضوع زن و خانواده است که به تفکیک موضوعات و قاعده‌ها ازجمله قاعده امکان، الحرام لایفسد الحلال، لاضمان فی فوات البضع، ان الحرام لایحلال الحرام و قاعده الفرائش و... از کتب و منابع گوناگون به همراه آدرس و ذکر منبع جمع آوری و بازگذاری شده است.

لازم به ذکر است که محتوای بانک اطلاعات علمی به طور مداوم روزآمد می‌شود و مقالات و پایان‌نامه‌ها و گفت‌وگوهای جدید علمی به آن اضافه می‌گردد.

مشاوره‌های علمی کارشناسی:مرکز تحقیقات زن و خانواده در راستای عمق بخشی به فعالیت دانشجویان و مؤسسات و نهاد‌های خصوصی و دولتی، اقدام به ارائه مشاوره‌های کارشناسی و پژوهشی کرده است. به‌عنوان مثال در این مرکز

فاطمه علوی / شبیه آخرهای زمستان، وقتی هنوز هوا سرد است، اما بوی بهار کم‌کم به مشام می‌رسد، اول نوی شلوعی‌های شهر صدای دایره و تنبک عمو نوروزها شنیده می‌شود، هم‌زمان درو دیوارها پر می‌شوند از آکچی‌های قالیشویی، پنجره‌ها رو به سرمای زمستان باز می‌شوند برای لکه‌گیری، ترافیک بیشتر می‌شود، انگار آب افتاده باشد نوبی خانه مورچه‌ها، همه نوبی کوچه و خیابان‌اند، هر کس دنبال کاری یا خریدی... هنوز زمستان است، اما نسیم بهار مثل خون تازه، دویده نوبی رگ‌های زندگی و فصلی ساخته که نه اسمش زمستان است، نه بهار. شبیه این روزهای تقویم شمسی، این روزهای تقویم قمری است! هنوز جمادی الثانی است، اما حال و هوای فصل بهار معنویت را می‌شود از همین جاحس کرد. بهار معنویت یا ماه‌های «رجب»، «شعبان» و «رمضان» پیش روی ماست. رجب با لیلۀ الرغایب و اعتکاف،

نگاهی به مجاهدت‌های علامه محدث نوری

احیاگر میراث تشیع

۲۷ جمادی الثانی صد و بیست و سومین سالروز رحلت بزرگمردی است که از دیار نور (دراستان مازندران) برآمد و پس از ۶۶ سال تلاش خالصانه و صادقانه در آستان خاندان نور، در نجف، دیار امام هدایت فرود آمد و در همان دیار، سر بر خاک نهاد و خوش آرامید. بدین سان خوانی فعال در کنفرانس‌ها، میزگردها و همایش‌های یافته‌های پژوهشی در مجامع علمی، حضور در کارگاه‌ها و همایش‌های علمی را دنبال کرده است. به‌عنوان مثال می‌توان به برگزاری نشست‌های مختلف با نهادهای و مؤسسات تصمیم‌ساز داخل کشور و نیز حضور کارشناسان دفتر در کنفرانس‌ها و نشست‌های برگزار شده در کشورهای ایتالیا، لبنان، سوریه، ترکیه، اتریش، تونس، آمریکا، آلمان، عراق و اندونزی اشاره کرد.

شرح حال خودنوشت

میرزا حسین نوری طبرسی مشهور به محدث نوری (۱۳۲۰-۱۲۵۴ ق) در سن شصت سالگی (سال ۱۳۱۴ قمری) پس از اتمام کتاب مستدرک الوسائل، شرح حالی مختصر برای خود نوشته که معتبرترین گزارش از زندگی پربار اوست. اومی نویسد: «در روز ۱۸ شوال سال ۱۲۵۴ در قریه «یالو» از روستاهای شهر نور مازندران متولد شدم. در حالی که هشت سال داشتم، پدرم درگذشت.

سال‌ها بدون مربی ماندم، تا آنکه به حدود سن بلوغ رسیدم. در این زمان، خدای تعالی نعمت ملازمت عالم جلیل، فقیه زاهد، ورع نبیل، مولی بسترهم افزایی فکری و فراهم‌سازی و برپاسازی شبکه علمی تخصصی زن و خانواده از جمله اهداف این پرتال است.

-بانک اطلاعات علمی: در این بخش از پرتال، اخبار کلیه فعالیت‌هایی که توسط مرکز انجام شده است روی این قسمت جهت اطلاع مخاطبان قرار می‌گیرد.
-کتابخانه تخصصی: این بخش از پرتال جهت دسترسی اینترنتی پژوهشگران به اطلاعات کتاب‌شناختی منابع و منشورات موجود در کتابخانه‌های تخصصی مرکز در قم و تهران، درخواست عضویت و امانت منابع موجود در مراکز قم و تهران راه‌اندازی شده است.
-بانک اطلاعات علمی: این بخش از پرتال حاوی مشخصات، چکیده و متن بیش از ۱۷ هزار مقاله، ۳۰۰ پایان‌نامه (حوزوی و دانشگاهی) و ۲۰۰ مصاحبه علمی-تخصصی در حوزه زن و خانواده طراحی گردیده است.
-نشست‌های تخصصی: این بخش شامل آرشیب زمانبندی شده همایش‌ها، نشست‌ها، هم‌اندیشی‌ها، سخنرانی‌ها و کرسی‌های برگزار شده در مرکز، همراه با گزارش متنی و تصویری آنهاست.

-نشریات علمی: بخش نشریات به منظور نمایه‌سازی نشریات علمی- پژوهشی و ترویجی مرکز در فضایی اینترنت و امکاناتی از قبیل ارسال رتقم و به نجف بازگشتم و چند سالی ماندم، تا آنکه هم‌زمان با مهاجرت میرزا سید محمدحسن شیرازی، تقدیر در همراهی او، با من مساعدت کرد و سال‌هایی با او گذراندم. برای سومین بار، توفیق حج برابم نصیب شد. پس از بازگشتم، در سال ۱۲۹۷ به ایران سفر کردم و برای دومین بار به زیارت مشهدالرضا علیه السلام مشرف شدم. در سال ۱۲۹۹ نیز برای چهارمین بار به حج مشرف شدم و به سامرا بازگشتم تا سال ۱۳۱۴ در آنجا ماندم.

در این مدت، قسمت زیادی از عمرم، در سفرها و خلوت کردن با دشمنی کتابخانه تخصصی، انجام فعالیت‌های علمی اخیر گذشته و با این همه، خدای تعالی در خلال این زمان، جمع اخبار پراکنده و نظم متفرقات آثار را به من روزی فرمود.»

■ **ویژگی‌های محدث نوری و آثار او**

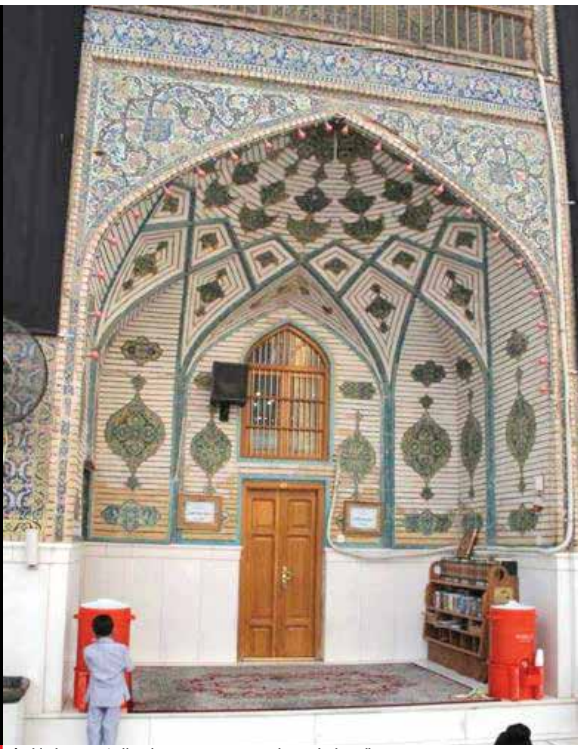
۱. تهیه کردن، شناختن و شناساندن

■ پنجشنبه ۷ بهمن ۱۴۰۰

■ سال بیست و هشتم

■ شماره ۷۸۳۵

شعبان با ولادت‌های معنادارش، بعد تا چشم به هم بزیم رمضان! بهار معنوی نزدیک است، فصل، فصل تکاپوی بهار است. فصل نجات! این بود که رسول خدا فرمود «ان لربکم فی ایام دهرکم نجات الا ففعر ضوا لها.» * نفعه‌ها گاهی نسیم‌های بهاری هستند که از سرشاخه‌های خشک می‌گذرند و بباران می‌کنند، گاهی روزها و ماه‌هایی هستند که به سراغ آدم‌ها می‌آیند تا دستی به دلشان بکشند. بهار نزدیک است، خیلی نزدیک، باید بلند شویم، تکانی به خودمان بدهیم، کمر صاف کنیم، سرهمان را بگیریم بالا، اجازه دهیم نفعه رجب نوازشمان کند، با شعبان دست به دستان‌مان کنند، برسانندمان به رمضان! * پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) فرمود: در ایام زندگی شما، اوقات و فرصت‌های مناسبی را خداوند در اختیار تان قرار می‌دهد، بکوشید از آن فرصت‌ها استفاده کنید.

مقبره شیخ محدث نوری در صحن حرم امیرالمؤمنین نجف اشرف

الإسناد المصفی، به نقل: صفری، شیخ آقابرگز، ص ۳۶۸ - ۳۶۹). نویسد محمد حسین کاشف الغطاء می‌نویسد:

«کسی که می‌خواهد خدمات گرمی او به دین را ببیند و بداند که چگونه آثار کنار مانده دین و اخبار اهل بیت را زنده کرده، به کتابی بنگرد که این روزها (حدود ۱۳۱۹) توفیق اتمام آن را یافته، یعنی مستدرک وسائل الشیعه شیخ حر عاملی که احادیث معتبر را بر آن کتاب افزوده است. پایان آن، دوازده محث مهم در باب علوم حدیث و رجال و درایه آورده که هر یک را می‌توان یک کتاب دانست. عمای، در زمینه‌های مختلف علمی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی. ۱۳. کوششی از ورود اعوجاجات و انحرافات فرهنگی در اذهان نسل جوان و مقابله با تهاجم فرهنگ بیگانگان برای منحرف کردن مسلمانان. ۱۴. کوشش و جهد بلیغ در راه قطع ارتباطات استعماری بیگانگان

جامع شیخ عبدالحسین تهرانی را بزرگیدم. او، اول کسی است که به من اجازه داد با او زمانی در کربلا بشوم و سپس دوسال در کاظمین بودم.

در سال ۱۲۸۰، خدای تعالی زیارت خانه خودش را به من روزی فرمود. سپس به نجف بازگشتم. چند ماه اندک، به مجلس بحث شیخ مرتضی انصاری درآمد تا درگذشت.

آنگاه در سال ۱۲۸۴ به ایران بازگشتم و در آن سال به زیارت حضرت رضا علیه السلام مشرف شدم. بار دیگر در سال ۱۲۸۶ به عراق بازگشتم که در آن سال استادم علامه شیخ العراقین تهرانی درگذشت. بار دیگر به سفر حج رتقم و به نجف بازگشتم و چند سالی ماندم، تا آنکه هم‌زمان با مهاجرت میرزا سید محمدحسن شیرازی، تقدیر در همراهی او، با من مساعدت کرد و سال‌هایی با او گذراندم. برای سومین بار، توفیق حج برابم نصیب شد. پس از بازگشتم، در سال ۱۲۹۷ به ایران سفر کردم و برای دومین بار به زیارت مشهدالرضا علیه السلام مشرف شدم. در سال ۱۲۹۹ نیز برای چهارمین بار به حج مشرف شدم و به سامرا بازگشتم تا سال ۱۳۱۴ در آنجا ماندم.

■ **کتاب‌شناسی آثار**
آثار محدث نوری فراوان و متنوع و مبتکرانه است که بررسی و حتی معرفی مختصر آنها فرصت مبسوط می‌خواهد. در این نوشتار به معرفی بسیاری کتوبت پاره‌ای از آنها اکتفا می‌شود که با تقسیم موضوعی بیان می‌شود.

حدیث

۱. مستدرک الوسائل (عربی)، تألیف: جلد اول: ۲۹ ربیع‌الاول ۱۳۰۵، آخرین مجلد: ۱۳۱۳، سامرا). دوره‌ای کامل در احادیث فقهی، مهمترین کتاب محدث نوری شامل یک خاتمه در ۹ جلد که در شمار معتبرترین منابع دیرپاره شناخت روایان حدیث و عالمان شیعی است.

۱. آقا بزرگ تهرانی براساس این کتاب، استاد خود محدث نوری را پیشوای دانشمندان علم حدیث و رجال در دوره جدید، تالی نقة الإسلام (کلبنی)، سومین نفر بعد از مجلسی اول (مولی محمد تقی) و مجلسی دوم (مولی محمد باقر) می‌داند. (آقابرگز،

فقہ

۷ و ۸. تقریرات بحث‌های میرزای شیرازی و شیخ العراقین، دو استادش که چاپ نشده است.

بدان که حمد یا بر دیدار نعمت است یا بر دیدار منعم، آنچه بر دیدار نعمت است: طاعت وی به کار بردن و شکر را بر میان بستن، تا امروز در نعمت بفرزاید و فردا به بهشت رساند. مدار روش دینداران به این دورکن است: نخست آراستن نفس به عبادت بی‌ریا و طاعت بی‌نفاق و دیگری پیراستن و پاک نگاه داشتن نفس از شرک و فساد و تکیه نکردن بر حول و قوت خود، آراستن نفس اشارت است به آنچه می‌باید کرد در شرع. «ایاک نعبد» و توحید محض است که خداوندی را خدای یگانه سزاوار، چه او معبود بی‌همتا و یگانه بیکتاست و «ایاک نستعین» اشارت است به معرفت عارفان واصل این معرفت آن است که حق جل جلاله را به هستی و یکتایی بشناسی، سپس به توانایی و دانایی، که توحید بنای اسلام است و معرفت بنای ایمان، راه‌شناسی نخستین به دیدن تدبیر صانع و دیگری به دیدار حکمت او است.

■ تفسیر ادبی عرفانی قرآن مجید اثر خواجه عبدالله انصاری صفحه ۴

الاولی (۱۲۹۲). کتاب در چهار جلد به آداب شرعی و مسائل مربوط به خواب می‌پردازد. از جمله وظایف مردم نسبت به یکدیگر که هر کسی پیش از خوابیدن باید ببیند که آیا ۱۰۳ وظیفه را که نسبت به دیگران برعهده داشته، انجام داده است یا نه. ترجمه فارسی کتاب نیز منتشر شده است.

شرح حال اصحاب و علمای شیعه

۱۶. نفس الرحمان فی فضائل سلمان (عربی)، ۲۳ ماه رمضان ۱۲۸۳). شرح حال جناب سلمان فارسی و رویدادهای مرتبط با او. بهترین و جامع‌ترین کتاب درباره این صحابی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.

۱۷. خاتمة المستدرک (عربی)، ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۱۹). کتابی مرجع در باره شناخت دانشوران شیعه و کتاب‌هایشان و ارزیابی اعتبار این کتاب‌ها. محدث نوری پس از اینکه کتاب مستدرک الوسائل را در سال ۱۳۱۳ به پایان برد، برای تکمیل کار خود این دانشنامه را نوشت تا اعتبار منابع آن را نشان دهد. لذا با ورود به مباحث دقیق رجالی و تاریخی بزرگ به شمار است.